

Tożsamość słowiańska w najnowszej polskiej prozie historyczno-fantastycznej

Streszczenie

Rozprawa doktorska zatytułowana *Tożsamość słowiańska w najnowszej polskiej prozie historyczno-fantastycznej* to rezultat kilkuletnich badań oraz dociekań bezpośrednio związanych z pierwotnym pochodzeniem Słowian. Odzwierciedleniem naukowych poszukiwań jest współczesna polska proza łącząca dwa gatunki powieści: historyczną i fantastyczną. Pisarska wyobraźnia oznacza tym samym odkrywanie mniej lub bardziej prawdopodobnych wydarzeń, które mogą wpływać na odczytywanie przeszłości narodowej.

Dysertacja składa się z trzech głównych elementów. Pierwsza z nich dotyczy ogólnych i teoretycznych założeń, które przybliżają motyw przewodni pracy. W tej części pojawiły się odwołania do stanu badań o charakterze kontekstowym oraz interdyscyplinarnym. Znalazły się tu omówienia koncepcji wpisujących się w różne nauki o kulturze: socjologię kultury, historię, religioznawstwo. Owe naukowe opracowania nawiązują do początków istnienia państwa polskiego, a także wpływu chrztu Polski zarówno na społeczeństwo oraz dalsze dzieje kraju. W przedstawionych propozycjach badawczych pojawiły się także dzieła skupiające się wokół mitologii/religii słowiańskiej oraz spekulacji związanych z pierwocinami wierzeń dawnych Słowian. Źródłami najczęściej przywoływanymi w pierwszej części pracy są między innymi badania Zoriana Dołęgi-Chodakowskiego, Kazimierza Moszyńskiego, Aleksandra Gieysztor, Aleksandra Brücknera, Andrzeja Szyjewskiego, Henryka Łowmiańskiego, Marii Janion, Marii Bobrownickiej czy Antoniny Kłoskowskiej.

Na drugi element składają się rozważania w kontekście najnowszych powieści historyczno-fantastyczne, w których zauważalny motyw tożsamości słowiańskiej zbudowany został na pierwotnej religii, etnogenezie przodków oraz wpływach chrześcijaństwa. W części analitycznej omówiono powieści autorów takich jak: Elżbieta Cherezińska, Rafał Dębski, Tomasz Duszyński, Zenon Gołaszewski, Witold Jabłoński, Marta Krajewska, Michał Krupa, Magdalena Kubasiewicz, Paweł Kulpiński, Pati Maczyńska, Marcin Marchwiński, Małgorzata Sarmonowicz. W ich twórczości zauważalne są odtworzenia przeszłości z zauważalnymi

wplywami fantastyki. W zakończeniu ujęto filmowe realizacje słowiańskich legend wykonanych przez grupę Allegro, akcentujące nowy wymiar słowiańskości prezentowany przez tę antologię. Wspomniane mini filmy przypominają o korzeniach narodowych, które wpisują się jako podsumowanie podjętych rozważań badawczych.

W ostatniej części dysertacji znalazła się bibliografia złożona z tekstów źródłowych oraz ponad 200 publikacji zarówno polskich, jak i angielskich. Rzeczone publikacje posłużyły jako cenne wskazówki w prowadzonych rozważaniach. Szczególnie pomocne okazały się pozycje z zakresu intertekstualności i allotopii, ponieważ pozwoliły one na konfrontację fabuł ze współczesnymi opracowaniami oraz na perspektywiczny ogląd myśli słowianowierczych.

Słowa kluczowe: tożsamość, Słowianie, mitologia słowiańska, fantastyka.

Janina Kobylińska-Buraj